

Prof. Dr. Ahmet Rasim Küçükusta, Cerrahpaşa'da binlerce doktora hocalık yaptı. Bu süre zarfında ilaç şirketlerinin binbirtürlü manipülasyonuna şahit oldu. "Modern tıbbın ilaç endüstrisi karşısında gazosuna ilaç konmuş kızlandan hiçbir farkı yoktur" diyerek yıllardır bu konuda uyarıcı olmaya çalıştı. Domuz gribinde yaşananlar Küçükusta'yı doğruluyor. Son kitabı 'Bu işte bir domuzluk var'la ilaç firmalarının korkutmayı nasıl bir pazarlama tekniği olarak kullandığına dikkat çeken Küçükusta, eğer önlem alınmazsa ilaca ödenen faturanın 30 milyar TL'ye çıkacağı uyarısında bulunuyor. Küçükusta ile ilaç sektöründe dönen dolapları konuştuk:

KORKUTARAK KAZANIYORLAR

İlaç şirketleri neden ve nasıl korkutuyor?

Korkutma, ilaç pazarlama taktiklerinden biri. Çünkü doğrudan doğruya ilaç reklâmı yapılması, birkaç ülke dışında dünyada yasaktır. Yasak olmayanlarda da belli başlı, 'Tezgahüstü' denilenlerin reklâmı yapılabilir. İlaç firmaları da, satışları artırmak için gizli reklâm veya başka türlü yollara sapıyor. Bunlardan birisi de korkutma. Bunun da değişik şekilleri var. Domuz gribi bunun son örneği. 'Aşı olmayanlar ölecek' gibi bir korkutma kampanyası yürütüldü. Oysa bu gripten çok insan hastalansa bile çok azının öleceği ilk bir-iki ayda biliniyordu, benim de 7-8 ay öncesinden yazdığım yazılar var. 2009 Haziran ayında bunun bir korkutma stratejisi olduğunu yazmıştım.

Bir de zaman zaman bir hastalık moda edilerek insanlar korkutuluyor. Reflü, kolesterol ve kemik erimesi gibi. Bunlar öyle bir anlatılıyor ki, sanki her reflüsü olan kansere yakalanacakmış gibi gündem oluşturuluyor. Amaç, insanların ilaçları daha uzun süre kullanmasını sağlamak.

Moda merkezi gibi bir yapı mı?

Evet. Bu modaların oluşturulmasında elemanlar var: Bunlardan birisi doktorlar, diğeri de medya. Bazı haberlerde ilacın ismi hiç yer almaz, ancak hastalığın geçmesi yeterli oluyor. Hastalık reklâmının yapılması, dolaylı olarak ilaç reklâmı yerine geçiyor. Astım, hipertansiyon gibi birçok hastalıkla ilgili dernekler var. Bunların hepsi, ilaç firmalarının bir çeşit pazarlama kuruluşu. Modern tıbbın ilaç endüstrisi karşısında gazozuna ilaç konmuş kızlardan hiçbir farkı yok.

DERNEKLERLE PAZARLAMA

Bu dernekleri ilaç firmaları mı kurdurur?

Tabii. Mali destek tamamen ilaç firmalarından gelir. Onların geliri, ilaç firmalarının reklâmlarından ve kongrelerden kalan paralardan sağlanır. Dernekler de meşhur kişileri hastalık reklâmında kullanarak gündem oluştururlar. Bu dernekler, 'Biz insanları bilgilendiriyoruz, farkındalık oluşturuyoruz' diyorlar. Ancak bu farkınlık oluşturmanın amacı başka. Zaman zaman şeker taraması ve tansiyon taraması gibi bedava kampanyalar düzenlerler. Burada da maksat ilaç tüketimini artırmaktır. Çünkü bu taramalarda, 'Bak senin tansiyonun var. İlaç kullanmalısın' mesajı verilir.

PLAJDA KONGRE OLUR MU?

Yenilikleri nasıl izliyorsunuz?

Bunun için kongrelere gitmeye gerek yok. Dikkat ederseniz kongrelerin yüzde 90'ı Kuşadası, Marmaris ve Belek gibi sahil yerleşimlerinde yapılıyor. Plajda kongre mi olur? Kongreler 30-40 sene öncesinden kalma uygulama. Ulaşım ve iletişimin olmadığı bir dönemin yöntemi. Şimdi internet var. O kongrede olan her şeyi daha önceden istersen gece saat 03:00'de bile görebilirsiniz. Yazının bulunması nasıl her şeyi değiştirdiyse internet de kongreleri sıfırladı. 20 senedir hiçbir kongreye gitmiyorum ve hiçbir derneğe de üye değilim. Her şeyi de takip edebiliyorum. 3 ayda 4 tane kitap çıkardım ben.

Siz reçete yazarken neye dikkat ediyorsunuz?

Ben ilaçların daima en ucuzunu yazmaya çalışıyorum. İlk firmanın çıkardığı orijinal ilaç var, bir de bu ilacın patent süresi dolduktan sonra başka firmaların aynı içerikte çok daha ucuza ürettiği jenerik ilaç diye bir şey var. Ben daima onlardan yazarım. Çünkü bunlar 10 misline kadar ucuz olanlar var. Olabildiğince gereksiz ilaç yazmıyorum.

Tıp ahlakı diye bir kavram kalmadı

Hayy Kitap'tan çıkan, 'Adamın biri doktora gitmiş... Gidiş o gidiş!' isimli kitabınızda meslektaşlarınıza da bir sitemde bulunuyorsunuz...

Tıp ahlâkı diye bir şey kalmadı. Çünkü tıp, ilaç firmalarının denetimi altında. Bütün çalışmalar onlar tarafından sponsorlukla destekleniyor. Tıp dergileri onların yardımıyla çıkıyor. Kongreler onların sponsorluğunda düzenleniyor. Yani tıbbi gerçek bilgiler değil, ilaç firmalarının arzu ve istekleri yönlendiriyor. MR ve tomografi gibi şeyler de insanlara gereksiz yapılıyor.

Yeni bir paradigmaya (bilgilerin düzenlenmesine) ihtiyaç var mı?

Kesinlikle... Modern tıbbın eksiklerinden, hata ve günahlarından mutlaka arınması lazım. Yoksa bunun oluşturduğu boşluğu, otçular ve çöpçüler dolduruyor. TV'lerde tıpla hiç alakası olmayanlar bile insanlara otları-çöpleri yedirebiliyorlar.

Sağlam insana da ilaçlar veriliyor

İlaç firmalarının başka ne tür pazarlama tuzakları var?

En önemli taktiklerinden birisi de, sağlam insana bile ilaç satmaktır. Adamın bir şeyi yoktur. Ancak buna rağmen ona vitamin, beslenme destek ürünü, mineral ve antioksidan gibi bir sürü şeyi aldırıyorlar.

Bu ürünler faydalı değil mi?

Son senelerde adeta bir 'vitamin çılgınlığı' yaşanıyor. İnsanlar elmayı, portakalı, mandalınayı bıraktı vitamin hapi içiyor; çocuklarına balık yedirmiyor omega 3 yutturuyor. İnsanlar, açık ve gizli reklâmlarla yaşlanmayı ve hastalıkları önlediği iddia edilen bu maddeleri kullanmaya âdeta mecbur bırakılıyor. Öyle ki, artık nerdeyse herkesin kendine özel bir vitamini, doğal besin desteği olmaya başladı.

Vitamin almalı mı?

Almayın tabii ki. Vitaminler de aslında birer kimyasal maddedir. Vitamin hapi yutacağınıza sebze ve meyve; balıkyağı hapi içeceğinize balık yiyin.

Görülmedik yöntemler!

Tamiflu taktiğini nasıl yorumluyorsunuz?

Dünya Sağlık Örgütü'nün de yönlendirmesiyle Tamiflu (Türkiye'de de rüşvet skandalına karışan Roche üretiyor), domuz gribi tedavisinde en önemli iki ilaçtan biri olarak lanse edildi. Ancak bağımsız bir bilim kurulu olan Cochrane tarafından yapılan araştırmaya göre

Tamiflu'nun etkinliğinin kesin olmadığı anlaşıldı. Buna rağmen tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de Tamiflu kapsülünün kullanım süresinin 2 yıl uzatıldığı açıklandı. Bugüne kadar miadı dolmuş ilaçların kullanım sürelerinin uzatılması duyulmuş görülmüş bir şey değildi. Bu, bazıları tarafından 'elde kalmış ilaçların bir an önce bitirilmesi' amacıyla alınmış ekonomik-politik bir karar olarak değerlendirildi.

ADAM ÖLDÜRME DEN FARKI YOK

“Yasadışı promosyonlar da cezasız kalmıyor ve Pfizer 2004 yılında bundan dolayı suçlu bulunarak 430 milyon dolar ceza ödemeye mahkûm oluyor. Belki yöneticiler bu karara 'Tamam, bu işten bu küçük cezayla sıyrıldık' diye seviniyorlar, ama olay burada bitmiyor. Geçtiğimiz günlerde Boston'da firma hakkında yeni bir dava daha açılıyor. Pfizer, şimdi de bilim dünyasının açıkça aldatmak ve bilimsel gerçekleri gizlenmek gibi taammüden adam öldürmekten farksız çok ağır bir suçlama ile karşı karşıya.”

İlaçların yüzde 40'ı gereksiz

İnsanların ilaç konusundaki tutumu nasıl?

İnsanlar bu konuda bilinçsiz... Hatta 'Çok ilaç yazan, pahalı ilaç yazan iyi doktordur' diye düşünenler vardır. Bunlar benim için geçerli değil. Ben birçok hastaya ilaç bile yazmam.

Bugün herhangi bir polikliniğe giderseniz kapıdan çıkanların hepsinin elinde ilaç poşeti olduğunu görürsünüz. Her poşette de en az 5 kalem ilaç vardır. Bu olacak bir şey değil. Genel bir polikliniğe gelen insanın yüzde 30-40'ına hiç ilaç bile yazmaya gerek yoktur. 'Sen şunu yemelisin, şöyle dinlenmelisin veya şu şekilde spor yapmalısın' denilecek hastaya bile ilaç yazıyorlar. 100 hastanın hepsine de ilaç yazıyorsan bu işte bir sakatlık var demektir. Bu nedenledir ki Türkiye'deki ilaç harcaması 5 milyar TL'den 19 milyar TL'ye çıktı. Buna 15 milyar civarında tutmak hedef, fakat bu gidişle 10 yıl içinde 30 milyar TL'ye çıkacağı öngörülüyor. Ancak bu dünyanın meselesi. Bütün dünyayı ilaç firmaları yönetiyor. Bu artık ekonomik ve politik bir olay oldu. Tek başına bizim hükümetimizin çözmesi de mümkün değil.

Yeni Şafak